

בס"ד. משיחת ש"פ אמור, כ' אייר ה'תנשא

– תרגום מאידית –

ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁶ ובשלימות ועם כל חפציהם (ע"ד מ"ש⁷ "כספם וזהבם אתם"), לקחו אתם וגאלו גם את הענינים ד"גולה" (גלות מצרים) – "וישאלו⁸ ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות גו' וינצלו (ורוקינו⁹) את מצרים", שעשאוה¹⁰ "כמצודה שאין בה דגן .. כמצודה שאין בה דגים"¹¹ [וגם¹² ערב רב עלה אתם"¹³].

ז.א. – הגאולה הייתה לא רק יציאה ממצרים, אלא גאולה גם דמצרים (גולה) עצמו, ע"י הכנסת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) בעניני הגלות – תכלית בריאת דברים אלו ע"י הקב"ה ונתינתן

א. בהמשך להמדרש¹ בענין הגאולה – שהמילה "גאולה", אותיות "גולה" בתוספת אל"ף², מדגישה את תוכן הגאולה (יותר מד"ה' הלשונות של גאולה³): (א) הגאולה מכל עניני הגלות (גולה); גאולה לא שוללת את העבודה בגלות, אלא היא כוללת ומעלה את הגלות – ע"י הכנסת וגילוי האל"ף ד"אלופו של עולם"⁴ ב"גולה", איך שהקב"ה הוא הבע"ב ומנהיג את כל עניני העולם גם בגלות, (ב) הגאולה "נעשית" ע"י העבודה בגלות (כמו שהמילה "גאולה" בנוי – רוב אותיות⁵ הם – מהאותיות "גולה", אלא שמוסיפים אל"ף) –

נתעכב על עוד כמה נקודות בזה, שיוסיפו הסברה בעבודה שבנ"י צריכים לעשות בעמדינו "ערב הגאולה".

ב. החידוש של גאולה (ההוספה וגילוי האל"ף בגולה, ובשני הענינים הנזכרים לעיל) רואים מיד בגאולה הראשונה (ומקור דכל הגאולות⁶) – גאולת מצרים:

הגאולה התבטאה בזה, שנוסף ע"ז שכל בנ"י יצאו ממצרים ("בנערינו

(1) שיחת ש"פ אחרי-קדושים, י"ג אייר (לעיל ע' 177 ואילך).

(2) ראה ויק"ר פרשתנו ספ"ב. שהש"ר פ"ד, א

(3) קה"ר פ"ד, א (א). לקו"ת בעלותך לה, ג. אה"ת בא ע' רעג. בהעלותך ס"ע חכג ואילך. נ"ך ע' תקי. המשך מים רבים תרלו' פקל"ד.

(4) וארא ו, רח. וראה שיחה הנ"ל הערה 4.

(5) ראה אה"ת בא שם.

(6) כמובן ממאהו"ל (ב"ר פט"ז, ד. ויק"ר פ"ג,

ה) "כל המלכיות נקראו על שם מצרים". וראה ד"ה

כימי צאתך תש"ח רפ"ב (ע' 164).

(6) בא י, ט.

(7) ישע"י ס, ט.

(8) בא יב, לה"ל.

(9) ת"א, ת"י ופרש"י עה"פ. פרש"י ברכות שבהערה הבאה (ד"ה כמצודה).

(10) ברכות ט, ב. פסחים קט"ז, א.

(11) "פ" שלקטו כל הניצוצין שנפלו בשבירה אליהם ונתרוקנו מצרים מהם עד שנשאו כמצודה כו' ולא השאירו שם אפ"י ניצוץ א"י" (תו"א וארא נן, סע"ד).

(12) בא שם, לה.

(13) שזה ("רב") מרמז על הר"ב ניצוצים (מהר"ח ניצוצים) שנתבררו ועלו אתם ממצרים (תו"א ס, ג). ועי"פ המבואר בתו"א שבהערה 11, מובן, שבמצרים היו רק ר"ב ניצוצים, ונתבררו כולם*, ושאר הפ"ו (בגימט' אלקים) ניצוצים נתבררו בגלית שלאחרי זה (ראה תו"א כו, ד).

(* ראה לקו"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ תצא בטעם האיסור לחזור למצרים (בשלח יד, יג. שופטים יז, טז. תבוא כז, טז) – כי "הגליות הוצרך לברר ניצוצי קדושה .. והנה במצרים באותו גלות ביררו כל הקדושה שהי' בקרבם ולא נשאר דבר .. ולכן צוה שלא לראותם עוד, ולא עשה כן בשאר גליות שעדיין לא ביררו כל מה שהי' בקרבם לגמרי".

את חן העם בעיני מצרים"), עד ש"אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם", עד ש"בעל כרחם דישאל".

ועד"ז רואים בזה – את הענין השני הנ"ל ב"גאולה" (שזה נעשה מ(המלה) "גולה" (בתוספת אל"ף)): דוקא ע"י הירידה בגלות מצרים ("ועבדום וענו אותם"²²) – נפעלה עליית (גדלות) וגאולת מצרים, באופן ד"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"¹⁴ (אילו לא ירדו אבותינו למצרים לא היו (מקבלים) מעלים את ה"כלי כסף וכלי זהב ושמלות" (דמצרים).

מזה גם מובן בנוגע לכל הגאולות (שדומות ונלקחות מגאולת מצרים⁵), עד לגאולה האמיתית והשלימה, שעלי נאמר²³ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – שהיא נקראת "גאולה" כיון שתוכנה הוא: (א) (לגאול) להעלות את עניני הגולה (ע"ז שמגלים בהם את האלופו של עולם), (ב) דוקא ע"י העבודה בגולה מגיעה הגאולה.

ג. אבל צריך להבין:

נוסף ע"ז שע"י גאולת מצרים נפעל הגילוי דאלופו של עולם במצרים – "יידעו מצרים כי אני ה'" [שזה הי' אחד הטעמים על המכות²⁴], שהקב"ה הוא הבעה"ב ומנהיג את העולם²⁵ – נפעלו גם ענינים נעלים יותר (לכנ"י), ד"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"²⁶, ו"בכבודו ובעצמו"²⁷ – עצמות א"ס ב"ה"²⁸,

למצרים, בכדי שבנ"י יבררו אותם ע"י "וינצלו את מצרים" (ושע"ז יתקיים "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"¹⁴).

עד ש"וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום"¹⁵, "אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם"¹⁶ המצריים בעצמם, ועוד יותר: "מלמד שהשאילום בעל כרחם .. בעל כרחם דישאל"¹⁷ – שלכאורה: (א) לשם מה המצריים "מהרו" לתת מכליהם כו' (היפך טבע האדם)!! (ב) הציווי ("וישאלו איש מאת רעהו גו"¹⁸) נאמר לבנ"י, לא למצריים? (ג) לאחרי שהקב"ה שבר את מצרים ע"י עשר המכות, למה כאן "פתאום" הגישה של המצריים ש"וישאלו ממצרים גו", "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום" (ולא ע"י שבירתם)?

אלא מכיון שגאולה פירושה (גם) הגאולה ועלי' ממצרים ("גולה") עצמו ע"י ההכרה שהקב"ה הוא אלופו של עולם ומנהיג את העולם, והמצריים (בהיותם) (כמה מהם) חכמים¹⁹ הבינו והרגישו זאת (סו"ס) (ואלו שלא חזו – הרי "מזלייהו חזו"²⁰), "יודעו מצרים כי אני ה'"²¹ – לכן הי' זה צריך להעשות, ובפועל נעשה, לא בעל כרחם דמצריים, אלא ברצונם (נוסף על הפעולה של בנ"י בזה), באופן ד"וישאילום" ("וה' נתן

14 לך לך טו, יד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 823 ואילך. ועוד.

15 בא שם, לו.

16 פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

17 ברכות שבהערה 10.

18 בא יא, ב.

19 כמ"ש (מ"א ה, י) "ותרב חכמת שלמה .. מכל חכמת מצרים" (וראה לקמן ס"ו). וראה מקץ מא, ה. וראה ז, יא.

20 מגילה ג, א.* סנהדרין צד, רע"א.

21 נסמן בהערה 24.

(* ובפרש"י שם ד"ה מזלייהו (הובא בחז"אג מהרש"א סנהדרין שם): שר של כל אדם למעלה.

22 לך לך טו, יג.

23 מיכה ז, טו.

24 ראה וארא ז, ה. יז, ח, ה. יח. ט, יד. כט. בא יא, ז. בשלח יד, ד. יח. וראה לקו"ש ח"ו ע' 33 ואילך.

25 ראה אברבנאל וארא ט, טז.

26 הגש"פ פיסקא "מצה זו".

27 שם פיסקא "ויוציאנו".

28 ראה סה"מ אעתי"ר ע' עה. המשך תער"ב ח"ב ע' תקכד. סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' סז.

– החדשה" (41), והן בגילוי אלקות – הגילוי דפנימיות עתיק⁴², עד לגילוי דעצמותו ית' למטה, בה"דירה לו יתברך בתחתונים⁴³,

עד ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים סתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר⁴⁴ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים⁴⁵; ואז יהי' חידוש בתורה: כשם וע"ד שגלות וגאולת מצרים הי' ההכנה למתן תורה, כך תביא הגאולה האמיתית והשלימה חידוש בתורה – גילוי פנימיות התורה⁴⁶, "סוד טעמי" ומסתור צפונותי"⁴⁷, עד "תורה חדשה מאתי תצא"⁴⁸.

וכיון שכל ענינים אלו – שהם נעלים שלא בערך מהגילוי עתה דאלופו של עולם – נכללים (בשם) גאולה, מוכרחים לומר שכל זה מרומז גם ב"גאולה" – אותיות "גולה" בתוספת אל"ף.

ד. הביאור בזה:

עד שהכוונה²⁹ (ביציאת מצרים) היא מתן תורה, "בהוציאן את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"³⁰, הגילוי ד"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"³¹, ובאופן ד"פנים בפנים דבר ה' עמכם"³², שלמעלה מהגילוי דאלופו של עולם, איך שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו ("בראשית³³ ברא אלקים את השמים ואת הארץ"³⁴, כידוע שהתורה "קדמה לעולם"³⁵, קדמה גם במעלה (למעלה) מהעולם.

ועאכו"כ כשמדובר על הגאולה האמיתית והשלימה – שאז יהי', נוסף על הגילוי של אלופו של עולם (בכל הבריאה), גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה – "אלה³⁶ תולדות פרץ" מלא³⁷ שגבוה יותר מה"מלא"³⁷ ד"אלה³⁸ תולדות השמים והארץ בהבראם" (עולם על מילואו נברא³⁹), עד שיהי' חידוש שלא בערך לגבי המצב בגלות בכל מדי וכו' עתה, הן בעולם – חידוש במעשה בראשית ("הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה"⁴⁰, "השמים החדשים והארץ

(41) שם טו, כב. וראה בזה לקו"ת שה"ש בסופו (נא, ג). ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך לע"ל ע' תריב ואילך. ועוד.

(42) משא"כ כל הגילויים דעכשיו הם מחיצוניות עתיק – פע"ח שער הק"ש רפט"ו, הובא בלקו"ת שם.

(43) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדבר"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

(44) ישעי' יא, ט.

(45) רמב"ם בסיום וחזות ספרו.

(46) ראה תו"א ר"פ שמות (מט, א): "כמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים .. הי' בכדי לזכות לקבלת התורה .. כך כל אריכות הגלות הוה הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שיהי' לע"ל כו".

(47) פרש"י שה"ש א, ב.

(48) ישעי' נא, ד. ובויק"ר פי"ג, ג: חדוש תורה מאתי תצא. וראה קה"ר פי"א, א (ח): תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח.

(29) עיקר תכלית המכוון – תו"א ר"פ שמות (מט, א).

(30) שמות ג, יב.

(31) יתרו כ, ב. וראה מכילתא ופרש"י שם. שמו"ר פכ"ט, ג.

(32) ואתחנן ה, ה.

(33) בראשית א, א.

(34) כמבואר בכ"מ הטעם שכעשה"ד נאמר "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ולא "אשר בראתי שמים וארץ", כי הגילוי אלקות ביצי"מ (ומ"ח) הוא למעלה מהגילוי דבריאת שמים וארץ (ראה סידור עם דא"ח רפד, ב ואילך. ובכ"מ).

(35) ראה מדרש תהלים צ, ד. בר"פ פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. זח"ב מט, א.

(36) רות ד, יח.

(37) בר"פ פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.

(38) בראשית ב, ד.

(39) ראה בר"ש שם פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(40) ישעי' סה, ז.

– הגילוי של כח הפועל בנפעל⁵⁷.

שע"י הגילוי דאלופו של עולם
ב"גולה" – נפעלת הגאולה, שאז יהי
"וידע כל פנעו כי אתה פעלתו"⁵⁸.

ענין נעלה יותר בגילוי האל"ף הוא
– הענין דאל"ף מלשון אולפנא ולימוד,
אאלפך חכמה אאלפך בינה: גילוי
האלקות בגאולה האמיתית והשלימה
יהי' – נוסף על בחי' אלקות בבריאה
(אלופו של עולם), כח הפועל בנפעל –
גם, אלקות שלמעלה מהעולם (כנ"ל),
שבא מאל"ף שבבחי' מוחין (חכמה
ובינה), שלמעלה מהמדות שמהם נעשה
העולם⁵⁹ (עולם חסד יבנה⁶⁰); ובמיוחד
– ה"ז נפעל ע"י גילוי התורה
(שמתגלית לאחר הגאולה), ד"אלפיים
שנה קדמה תורה לעולם"⁶¹, "אלפיים"
גם מלשון אאלפך, אאלפך חכמה
אאלפך בינה⁶¹.

ואחר כך מגיעים לענין נעלה יותר
באל"ף – אותיות פלא – גילוי הנפלאות
בגאולה, כמ"ש "כימי צאתך מארץ
מצרים אראנו נפלאות" (נפלאות אפילו
בערך הנפלאות בגאולת מצרים⁶²), כולל
ובמיוחד – הנפלאות שבתורה⁶¹ ("גל
עיני ואביטה נפלאות מתורתך"⁶³),

(57) במכ"ש ממעשה בשר ודם "שהוא יש מיש",
ו"כאשר יצא לצורך כלי שוב אין הכלי צריך לדי
הצורך" (שעה"ה"א רפ"ב), שגם שם ישנו כח הפועל
בנפעל, "כידוע בהרב המגיד ז"ל... שאמר בפירושו על
מה שהכיר לפועל הכלי מתוך הכלי כו'" (שער
האמונה ספכ"ז), ועא"כ ב"מעשה ה' עושה שמים
וארץ", "שהוא יש מאין", ו"צריך להיות כח הפועל
בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו" (שעה"ה"א שם).
(58) תפלת העמידה דר"ה (ברכת "אלקיני כו'
מלך כו").

(59) אוה"ת תבוא ס"ע תתשי ואילך. וראה
ספר הערכים חב"ד שבעה"ה 49 ע' עג. וש"נ.
(60) תהלים פט, ג. וראה סה"מ תשי"ח ריש ע'
273. וש"נ.

(61) לקו"ת שה"ש א, סע"ד. המשך והחרים
תרי"א ע' כו. סה"מ תשי"ח ס"ע 273.

(62) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

(63) תהלים קיט, יח.

באות⁴⁹ אל"ף – שמתוספת
(במילה) "גאולה" (לגבי "גולה") –
ישנם כמה פירושים: (א) אל"ף מלשון
אלוף, אלופו של עולם. (ב) אל"ף
מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה⁵⁰
אאלפך בינה. (ג) אל"ף אותיות פלא.

בעבודה דלהפוך גלות ("גולה")
לגאולה ישנם בכללות שלשה ענינים,
שלוש דרגות ושלוש: גילוי אלקות
בתוך ובערך לעולם (אלופו של עולם).
גילוי אלקות שלמעלה מהעולם אבל יש
לו איזה ערך ויחס לעולם, ובמיוחד –
ע"י תורה שקדמה לעולם (אולפנא).
וגילוי אלקות שלמעלה לגמרי מהעולם,
באופן מופלא ומובדל, ובמיוחד – ע"י
הנפלאות שבתורה⁵¹ שיתגלו בגאולה
האמיתית והשלימה⁵² (פלא).

הדבר הראשון⁵³ מתבטא בלגלות
בכל עניני העולם (- בגלות) את האל"ף
דאלופו של עולם, איך שהקב"ה הוא
האלוף והבעה"ב של העולם ובעולם:
העולם – עולם מלשון העלם והסתור⁵⁴
– נברא באופן שהוא (מצ"ע) מכסה על
אלקות, את דבר ה' שתמיד מהוה אותו,
מחי' ומקיים⁵⁵. והעבודה דבני' הוא
לגלות בעולם איך שהקב"ה הוא אלופו
של עולם, הן בכללות העולם והן
בפרטי העולם – "כי אראה שמין
מעשה הצבעותיך ירח וכוכבים אשר
כוונתה"⁵⁶, וכך גם בכל פרטי הנבראים

(49) בהבא להלן – ראה בארוכה ספר הערכים
חב"ד מערכת אותיות – אל"ף (ע' עב ואילך). וש"נ.
(50) לשון הכתוב – איוב לג, לג.

(51) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע'
תסא. ובארוכה קונטרס ל"ג בעומר שנה זו (לעיל ע'
203 ואילך). וש"נ.

(52) ראה שער האמונה פ"ט.
(53) בהבא להלן – ראה אמרי בינה פתח השער
פ"א. שם ספ"ה.

(54) ראה לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ
דברים ח"א ע' שג. ע' אינט. וראה לקו"ש חל"ד ע'
112 הערה 63. וש"נ.

(55) שער היחוד והאמונה פ"א.
(56) תהלים ח, ד.

וקדמוני⁷³).

ועד"ז גם בגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה: נוסף לגילוי דכח הפועל בנפעל, וגילוי אלקות שלמעלה מהבריאה, יהי' גם הגילוי דעצמותו ית' למטה, ואדרבה – כח העצמות יתגלה דוקא ביש הנברא⁷⁴.

ה. עפ"ז מובן שהפעולה של גאולה – "גולה" בתוספת אל"ף – כוללת את כל שלשת הענינים דגילוי האל"ף (בעבודה בגלות): אלופו של עולם, אולפנא, פלא;

ודוקא ע"י העבודה בגלות, ע"י הכנסת האל"ף (שלשת הענינים שבו) ב"גולה" – נפעלת הגאולה, וכל שלשת הענינים ודרגות שבה (גם הענינים הכי נעלים שבה): גילוי כח הפועל בנפעל, "וידע כל פעול כי אתה פעלתו" (מלכות), גילוי שלימות האולפנא ולימוד התורה, גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה (מוחין), עד לגילוי הנפלאות (מוחין בעצם, כתר)⁷⁵.

דלע"ל נעשה דוקא ע"י ביור (חכמות) העולם, קני קניזי וקדמוני שלמטה (שנשתלשו לאחרי צמצום ופרסא כו' מג' מוחין) – ע"ד שגאולה נעשית דוקא ע"י גילוי האל"ף שב"גולה". וע"ד המבואר לקמן בפנים (ס"ו) בענין "ותרכב חכמת שלמה .. ומכל חכמת מצרים".

(74) ראה לקמן ס"ט.

(75) ומעין זה וההתחלה בזה בגאולת מצרים – כנ"ל בפנים, שנוסף לגילוי אלופו של עולם במצרים ("וידעו מצרים כי אני ה'"), אפילו "בקרבי הארץ" (וארא ח, יג), כפי שבא לידי ביטוי גם בזה ש"ה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום" – היו שם נפלאות* (עד שמדמים ה"אראנו נפלאות" שלע"ל ל"כימי צאתך מארץ מצרים" – מיכה ז, טו), עד להגילוי ד"בכבודו ובעצמו" ש"ה' במצרים.

ועוד ועיקר, שגלות מצרים היא ההכנה למתן תורה, גילוי האל"ף ד"אנכי ה' אלקיך" (בחי' כתר), הכולל כל התורה כולה (תניא רפ"כ), גם פנימיות התורה, ואדרבה – במ"ת ה' גילוי מעשה מרכבה ("ויראו את אלוקי ישראל גו' ויחזו את האלקים

גילוי פנימיות התורה, "סוד טעמי" ומסתר צפונותי", שהם מצ"ע מופלאים ומובדלים (עד – בתכלית ההעלם)⁶⁴, וגם זה מתגלה, עד באופן דאולפנא ולימוד, עד (אלופו של) עולם⁶⁵.

ובלשון החסידות – בספירות למעלה: (א) אלופו של עולם הוא כנגד ספירת המלכות, גילוי מלכותו ית' בעולם – "אחד"⁶⁶, "אמליכתי" למעלה ולמטה ולארבע רוחות"⁶⁷. ובכללות יותר – ענין המדות, שמהם הוא המקור על הנהגת העולם. (ב) אולפנא ולימוד (אאלפך חכמה אאלפך בינה) הוא בחי' המוחין (חכמה ובינה), מוחין השייכים למדות, שזה למעלה מהעולם, אבל עכ"ז הם ההתחלה ומקור לעולם⁶⁸. (ג) פלא הוא בחי' מוחין (חכמה) מצ"ע, עצם המוחין⁶⁹, עד כפי שזה קשור עם כתר (עד עם פנימיות הכתר), שמופלא ונבדל לגמרי מהעולם⁷⁰.

וידוע⁷¹ שכעת עיקר העבודה היא בבירור השבע מדות (כיבוש שבע ארצות), ובמוחין השייכים למדות; משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה תהי' (גם) העבודה דמוחין מצ"ע (כיבוש שלש ארצות, קניזי⁷² קניזי

64 ומתאים גם עם זה שאל"ף אותיות "אפל", בחי' הושך (ישת הושך סתרו – תהלים יח, יב) שלמעלה מאור וגילוי (אוה"ת יתרו ע' תתקלג).

65 ראה ספר הערכים שם ע' עב. ע' צה. ע' קט. ע' קטט. וש"נ.

66 שזהו גימט' של א'.

67 ברכות יג, ב. וראה ספר הערכים שם ע' עט. וש"נ.

68 ראה אמרי בינה שבעה ערה 53.

69 ראה סה"מ ה"ש"ע ע' נה. ספר הערכים שם ע' קט. וש"נ.

70 ראה אמרי בינה שם. ספר הערכים שם ע' קט ואילך. וש"נ.

71 מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתחלתו (ע' ג ואילך).

72 לך לך טו, יט. ובפרש"י: עתידים להיות ירושה לעתיד.

73 וי"ל שגילוי הג' מוחין מצ"ע (בחי' פלא)

(* ראה שמות ג, כ. ועוד.

בהמשך הפסוק "ישוב אפך ותנחמני", או אי"ז הודאה בשלימות: אם ההודאה היא על "ישוב אפך" (הביטול ושלילה ד"אנפת ביי") הי' יותר טוב – והודאה יותר גדולה – אם מלכתחילה לא הי' "אנפת ביי"! מזה מוכח, שההודאה היא דוקא ע"ז ש"אנפת ביי".

והביאור בזה, דוקא ע"י הירידה בגלות באופן ד"אנפת ביי" באה העלי' דגאולה, עד לענינים הכי נעלים שבה – גילוי בחי' אל"ף אותיות פלא; וכאשר מגלים ב"גולה" את האל"ף (דפלא) – הכוונה העליונה שבוה – מתגלה "אודך ה'" ב"אנפת ביי", בחי' הודאה דוקא על דבר פלא שלמעלה משכל וחכמה (של האדם), ע"ד מ"ש⁷⁹ "אודה שמך כי עשית פלא", שזה הולך על אריכות הגלות שהוא דבר פלא, ו"אינו מושג בשכל כלל, זהו מכלל במופלא"⁸⁰ ממך אל תדרוש"⁸¹, וזה גופא נמשך אח"כ בגילוי בבחי' "כי עשית – אלף"⁸², בשכל וחכמה (אאלפך חכמה)⁸¹. ודוקא ע"י העבודה בהתגברות על חושך הגלות מגיעים לשלימות הגילוי דפנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה⁸³.

ו. מכיון שהגאולה האמיתית והשלימה באה ע"י משיח צדקנו, מובן, שגם במשיח יש את שלושת הענינים (באל"ף) של גאולה.

ובהקדים הדיוק בדברי הרמב"ם⁸⁴

(79) שם כה, א.

(80) חגיגה יג, א.

(81) ביאורי זוהר להצ"צ ע' תקלא.

(82) זח"ג קצד, ב.

(83) המשך תער"ב ח"א פרכ"ה ואילך.

(84) בפיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד הי"ב. ועד"ז כסהמ"צ שלו מל"ת שסב ("אין מלך למי שמאמין בתורת משה רבינו אלא מזרע דוד, מזרע שלמה

ז.א. – לא מסתפקים בזה שמגלים ב"גולה" בחי' אלופו של עולם (אלקות בערך הבריאה), ע"י שמשמשים בעניני העולם "לשם שמים"⁷⁶ ובשביל "דעה"⁷⁷, אלא שגם שם מגלים וממשיכים בחי' אולפנא (מוחין השייכים למדות), ע"י לימוד התורה, ועד גם – בחי' פלא, ע"י לימוד פנימיות התורה (נפלאות שבתורה), כדלקמן (ס"ח ואילך).

ויש לומר, שנוסף על העבודה (דלימוד פנימיות התורה) בגלות, ה"ז נפעל גם ע"י עצם הענין (ירידה) ד"גולה" (ע"י שמגלים בגולה את האל"ף, הכוונה העליונה בירידה) – כמ"ש⁷⁸ "ראמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת ביי", דלכאורה: במה מתבטאת ההודאה ע"ז ש"אנפת ביי"? אי אפשר לתרץ שההודאה היא על מה שכתוב

(משפטים כד, י"א. וראה גם שמור"ד פ"ג, ב. וש"נ), מעין הגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה, כמ"ש (ואתחנן ד, לה) "אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו", "הראית ממש בראי חושית" (תניא פל"ו – מו, א).

ובפרטיות יותר: הגילוי דמ"ת בא לאחרי ההכנה דמ"ט ימים, ימי הספירה, שלאחרי יציאת מצרים, שענינם (בעבודת האדם) – בירור ה'ז מדות (ובשלימות – ד' מדות כלולות מז') במ"ט יום, ועי"ז מגיעים – "תספרו חמשים יום" (אמור כג, טז) – לגילוי שער הנו"ן (דבינה) שבערך להמ"ט שערים (ע"ד בחי' מוחין השייכת למדות), ועד לבחי' הב' בשער הנו"ן שהיא שלא בערך – מופלא ומובדל – מהמ"ט שערים, בחי' נפלאות, נ' פלאות – שנתגלה במ"ת.

אבל בצי"מ ומ"ת הי' הגילוי לפי שעה. ובגילוי הי' מ"ת בעיקר הנתינה דתורה הנגלית (ראה תו"א ר"פ שמות), בחי' אולפנא ולימוד. משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה תהי' שלימות הגילוי באופן תמידי ונצחי (ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך), וגילוי פנימיות התורה (תו"א שם), בחי' נפלאות שבתורה.

(76) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות

ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

(77) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

(78) ישע"י א, ב.

ויש לומר שהטעם על זה, כי אצל שלמה הי' שלימות החכמה – ויחכם מכל האדם"⁹⁵, ז.א. שנוסף לעצם ענין המלכות, היתה אצלו גם שלימות בחכמה⁹⁶. ועוד יותר: "ותרב חכמת שלמה .. ומכל חכמת מצרים"⁹⁷ – היתרון של האל"ף (אאלפך חכמה) שמתבטא ע"י "גולה" (חכמת מצרים),

שבכח זה "כל חכמי הגוים נתבטלו בעצם לגבי חכמת שלמה שלא ע"י מלחמה ע"כ נק' שלמה כי שלום הי' בימיו"⁹⁸, עד שהאומות הביאו לשלמה את ניצוצי הקדושה (כידוע בנוגע למלכת שבא⁹⁹) – מעין שלימות השלום לע"ל, ש"לא ירעו ולא ישחיתו גוי' כי מלאה הארץ דעה גוי"⁴⁴, ע"ד הברור ע"י "עסק התורה דבחכמה אתברירו בביטול הרע בעצם כמו לע"ל דכתיב¹⁰⁰ וראו כל בשר בחי' ראי' דחכמה כו' וידע⁵⁸ כל פעול כו"⁹⁸.

וי"ל שזה נוגע לשלימות ענין המלכות, שלכן אצל שלמה היתה מלכות בשלימות, "וישב שלמה על כסא ה"¹⁰¹ במצב של מנוחה ושלוש (בכללות),

שמלך המשיח הוא "מבית דוד ומזרע שלמה"⁸⁵, דלכאורה אינו מובן: מה שהוא כותב "מבית דוד" נכמו שהוא ג"כ כותב בספר היד⁸⁶] ה"ז מפני שבבית דוד הוא "עיקר המלכות"⁸⁷, "כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו כו' עד עולם"⁸⁸, "מלכי דוד הם העומדים לעולם"⁸⁹; אבל מהו הרמז ב"ומזרע שלמה"⁹⁰?

ויש לומר (בפנימיות הענינים): בימיו⁹¹ שלמה הי' מעין המצב של הגאולה האמיתית והשלימה. בזמנו של דוד היו מלחמות, עד ש"דם לרוב שפכת"⁹² (ולכן לא יכל לבנות את בית המקדש⁹³), משא"כ בזמנו של שלמה שרר שלום, שלכן הוא נקרא בשם שלמה, כי שלום הי' בימיו⁹⁴ – מעין שלימות השלוש לעתיד לבוא.

דוקא"י. אגרת תימן פ"ג ("אי אפשר שלא יעמוד מזרע שלמה איש כו").

(85) והוא ע"פ תנחומא ס"פ תולדות*. אגרת בראשית פמ"ד (מה)*. וראה מפרשי הזהר ח"א קי, ב. וט"ו.

(86) הל' מלכים פ"א ה"ד: ואם יעמוד מלך מבית דוד. ובהל' תשובה פ"ט ה"ב: אותו המלך שיעמוד מזרע דוד.

(87) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ח. וראה בכ"ז בארוכה לקנ"ש חכ"ע' 110 ואילך. חכ"ח ע' 109 ואילך. ח"ל ע' 99-100.

(88) רמב"ם שם ה"ו.

(89) שם ה"ט.

(90) דאם בא רק לשלול שאר בני דוד, הו"ל לפרש גם שם בנו של שלמה (ראה שוה"ג להערה 85), שהרי גם לשלמה היו כמה בנים.

(91) בהבא להלן ראה ד"ה פדה בשלוש בס' שערי תשובה לאדאמ"צ (שער התפלה) פ"א (נה), ד ואילך.

(92) דה"א כב, ח. וראה גם שם כח, ג.

(93) שם.

(94) כמ"ש (דה"א כב, ט) "שלמה יהי' שמו ושלוש ושקט אתן על ישראל בימיו".

(* ושם: מתי הוא מדוד, שנאמר (דה"א ג, י) ובו שלמה רחבעם (בנו), אבי' בנו וגו'.

(95) מ"א ה, יא.

(96) ראה ספר המצוות להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ב, שדוקא במלך דוד הי' המשכת בחי' חכמה במדת והנהגת המלכות שלו (ובהמשך הענין מבאר, שדוד קיבל מאדם חכמה עילאה (עצמיות החכמה שלא נוגע למדות), ומיוסף קיבל חכמה התאה (להנהיג המלוכה בפועל), משא"כ בכל המלכים שלאחריו (כולל שלמה, שעליו נאמר ויחכם מכל האדם) לא הי' הארת החכמה מאיר בהם לענין הנהגת מלכותם (כ"א רק בניצוץ הפרטי שלהם להבין ולהשכיל בתורת ה' ובכל אשר בעולם). וצ"ע איך ליישב זה עם המבואר בפנים (המצב דלעת"ל).

(97) מלכים"א ה, י.

(98) שערי תשובה שם (נו, א).

(99) מלכים"א י, א ואילך. תו"א בראשית ו, רע"א. סה"מ תש"ד ע' 107. ובכ"מ.

(100) ישע"י נ, ה.

(101) דה"א כט, כג.

תורה ¹⁰⁹, כולל – הנפלאות של פנימיות התורה ¹¹⁰.

ז. בכדי שאצל כל יהודי יהי את הכח לקבל את הגילוי של משיח, צריך להיות אצלו מעין מדרגות הנ"ל באל"ף [כידוע שכל יהודי יש בו ניצוץ של משיח ¹¹¹, ולכן כאו"א אומר ¹¹² "ויתקיים בנו מקרא שכתוב ונחה עליו גו"ן]: מלכות, מדות, מוחין השייך למדות, ומוחין בעצם.

ויש לומר, שזהו תוכן המשנה בתחלת הפרק דשבוע זה (פרק רביעי), שמפרט ארבעה דברים: "איזהו חכם כו', איזהו גבור כו', איזהו עשיר כו', איזהו מכובד", וידוע שהם כנגד ארבע הדרגות שמהם מתחלקים (עשר ספירות שמהם משתלשים) עשר כחות הנפש ¹¹³, כנגד ד' אותיות דשם הוי"ו ¹¹⁴: איזהו חכם – חכמה, איזהו גבור – בינה, איזהו עשיר – תפארת (כללות המדות) ¹¹⁵, איזהו מכובד – מלכות (שענינה כבוד).

והיות שלכל יהודי יש חלק אלוהי ממעל ממש ¹¹⁶, ועוד יותר "חלק הוי"ו עמו" ¹¹⁷ – שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכלולו ¹¹⁸ – לכן

בערך למלכות דוד שעלי' היו קטרוגים וערעורים כו'.

ואילו זכו, היתה מלכות שלמה שלימות ענין המלכות, ובית ראשון הי' הבית הנצחי, בגאולה נצחית; אבל בגלל שנתערבו ענינים בלתי רצויים, לאח"ז "קרוע אקרע את הממלכה" ¹⁰² (למלכות יהודה ומלכות ישראל), ואח"ז הי' החורבן, ולאח"ז – חורבן בית שני, וגלות זה האחרון – עד שתחזור שלימות ענין המלכות ע"י מלך המשיח, למעלה ממלכות שלמה, כש"מלך אחד יה' לכולם למלך גו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד" ¹⁰³, "ודוד ¹⁰⁴ עבדי נשיא להם לעולם" ¹⁰⁵.

עפ"ז י"ל ההדגשה שמשיח הוא "מבית דוד ומזרע שלמה" – כי החידוש של משיח יהי' ממעלת דוד (מלכות) ומעלת שלמה (שלום), ע"ז שלמשיח יהי' שלימות ענין המלכות, כולל חכמה שבמלכות (כמו שמתבטא ע"י "גולה", חכמת מצרים), עד ש"אותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהי' יותר משלמה" ¹⁰⁶, עד שלימות ענין המוחין (בבחי' פלא), נוסף על מוחין ומדות ומלכות – כמ"ש ¹⁰⁷ "ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'". וכידוע ¹⁰⁸ שמשיח יהי' הן מלך והן רב, "וילמד כל העם"

(102) מלכים"א, יא.

(103) יחזקאל לו, כב.

(104) שם, כה. וראה לקו"ש ויגש חל"ה ע' 206 ואילך.

(105) ואולי יש לומר לחידודא, שענין זה מרומז גם בלשון "גאולה האמיתית והשלימה": "אמיתית" – רומזת לשלימות המלכות על כל בני ישראל, כי יעקב הוא מדת האמת, ונשמתו "כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם" (אגוד"ק ס"ז). ובחיבת "שלימה" ישנם האותיות של "שלמה".

(106) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.

(107) ישעי' יא, ב.

(108) אוה"ת תוריע (כרך ג) ע' תתטו. ובארוכה

– סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך.

(109) רמב"ם הל' תשובה שם.

(110) וראה גם סהמ"צ שם פ"ג. לקו"ת צו יז, א"ב. שער האמונה פנ"ו ואילך. ועוד.

(111) מאור עינים ס"פ פינחס.

(112) תפלת רבש"ע בעת הוצאת ס"ת ביו"ט.

(113) תניא רפ"ג.

(114) שער מאמרי רז"ל ולקוטי הש"ס לאבות כאן. וראה סי' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 446 ואילך.

(115) לכאורה הי' י"ל, שעשיר הוא בינה, וגבור הו"ע המדות (גבורת ותוקף המדות). והסדר במשנה היא – תחלת בחי' דוכרין (י' וי' דשם הוי"ו – חכמה ומדות), ואח"כ בחי' נוקבין (ב' ההי"ן דשם הוי"ו – בינה ומלכות). ודוחק הכי גדול הוא – דמה מוכרח לשנות סדר שם הוי"ו!?

(116) תניא רפ"ב.

(117) האינו לב, ט.

(118) כתר שם טוב בהוספות סקט"ז. ושי"ו.

למלך, ורגליו מתנשאים על "הדום רגלי" 127 – שע"י המשכה מלמעלה למטה והעלאה מלמטה למעלה נעשה שלימות החיבור דאלקות שלמעלה מהעולם עד לבחי' נפלאות עם עולם, מגילוי בחי' אל"ף במציאות העולם והגלות ("גולה").

ובהדגשה יתירה – בעמדנו ביום השבת, שהוא כנגד ספירת המלכות, ובפרט בימי הספירה בשנה זו (כשהספירה התחילה "ממחרת השבת" (גם) כפשוטה), שאז כל שבת מה"שבע שבתות תמימות" 128 הוא כנגד מלכות מהספירה דשבוע ההוא: מלכות שבחסד, מלכות שבגבורה, מלכות שבתפארת, מלכות שבנצח, מלכות שבהוד, מלכות שביסוד, מלכות שבמלכות, ובשבת זו במיוחד – מלכות שבהוד (שזה כבר כולל כל הספירות, עד מלכות שבמלכות, כדלקמן ס"ח), מלכות כמו שהיא קשורה עם השלימות של הודאה (בבחי' פלא), כנ"ל.

ח. בכהנ"ל ניתוסף עוד יותר בעמדנו ביום השבת לאחרי ל"ג בעומר (ובתוך השלושה ימים של ל"ג בעומר 129), יום ההילולא ויום שמחתו של רשב"י:

126 ראה גיטין סב, א.

127 ישע"י סו, א.

128 אמור כג, טו.

129 ולהעיר מהחידוש בשנה זו בענין שלשה:

מב' ימי ראש השנה נכנסו תיכף ליום השבת, וכן בי"ט כסלו (שחל ביום חמישי השבע), ראש השנה לחסידות, שענינו נמשך בכ"ף כסלו, וממנו נכנסו תיכף ביום השבת. וכן בנוגע לל"ג בעומר, מ"ת דפנימיות התורה (המשך תרס"ו ע' ריט), שחל ביום חמישי, וענינו נמשך על ג' ימים (ראה שעה"כ ענין ספה"ע דרוש יא ועד"ז בפע"ח שער ספה"ע פ"ז). וימי הפורים שלפנ"ז וכהסימן פל"ג הובא בסידור (וטור אר"ח סתכ"ח).

וע"ד הרמז י"ל שענין שלשה קאי על עבודת הג' מוחין מצ"ע, ענינה של פנימיות התורה (שנתגלה ע"י הרשב"י, ובאופן של חב"ד ע"י אדה"ז) – מעין וטעמה של העבודה דלע"ל (כיבוש קיני קניזי וקדמוני).

הוא כולל בתוכו את כל ארבע האותיות של "אלוה" (בחי' אלופו של עולם), ומהוי' (אלקות שלמעלה מהעולם).

והעבודה שלו מתבטאת בגילוי ארבע ענינים אלו בתוכו, עד לאופן של לפנים משורת הדין, "מילי דחסידותא" 119, בחי' נפלאות (שבתורה).

ועי"ז שיש לו בגלוי את כל ארבעת הענינים, נעשית שלימות המלכות, שלימות כסא המלכות של ד' רגלים דוקא – "וישב שלמה על כסא הוי", ומעין זה אצל כל יהודי, כי יהודים הם "בני מלכים" 120 ויתרה מזה – "מלכים" 121, עד שע"ז הוא מקבל שייכות ל"מכובד", שבא מכבודו של הקב"ה [במכש"כ ממלך באוה"ע שעליו אומרים "שנתן מכבודו לבשר ודם" 122]. ועאכו"כ ע"י שייכותם לתורה (עד שלכל יהודי יש את האות שלו 123 ואת חלקו בתורה), "כל" 124 בניך לימודי ה"י" 125, ו"מאן מלכי – רבנן" 126 שע"ז מגיעים גם לחכמה שבמלכות (בחי' שלמה), עד לשלימות המלכות, כמו שזה כולל את כל ארבעה ענינים הנ"ל: חכם, גבור, עשיר, מכובד.

כך שיש את שלימות הכסא של ד' רגלים, גם אלו ששייכים לשלימות ענין הישיבה ("וישב שלמה על כסא ה"). ולהוסיף, שע"ז נמשך גם ראשו של מלך למטה, כך שמקבלים יותר שייכות

119 ראה ב"ק ל, א.

120 שבת סז, א.

121 תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).

122 ברכות נח, א. ה' ברכות הנהיגין לאדה"ז

סי"ג ס"ט.

123 ראה מג"ע אופן קפו.

124 ישע"י נד, ג.

125 ואף שאמחז"ל (ברכות בסופה. וש"נ)

"א"ת בנין אלא בונין", ידוע (ראה ס' הליכות אלי ס"ג. ועיין מור"נ ח"ג פמ"ג. שו"ת הרדב"ז ח"ג תשובה אלף סח (תרמג). אנציקלופדי' תלמודית ח"ב ערך אל תקרי' ש"אל תקרי' מוסיף עוד פירוש, ואינו ממעט פירוש הראשון..

ויש לקשר גם עם זה של"ג בעומר הוא היום של "הוד שבהוד" שמציין את הענין של (הוד מלשון) הודאה, והודאה שבהודאה – בחי' פלא (שלמעלה מהשגה), ומזה נמשך אח"כ באל"ף (הבנה והשגה). ולהוסיף, שהוד שבהוד הוא גם "סוף ותשלום הספירות בעיקר המדות" ¹³⁶ – ז.א. שזה כולל את כל המדות (עשיר), עד מלכות שבמלכות (מכובד), נוסף על ההמשכה ממוחין ומדות (חכם, וגבור). והוד היא גם הספירה החמישית, שמרמזת על בחי' החמישית לפרעה ¹³⁷, דמיני' אתגליין ואתפריעו כל נהורין ¹³⁸, בבחי' פרוע, שלמעלה מסדר והשתלשלות (בחי' פלא), וזה גופא נעשה הסדר הקבוע (בחי' אל"ף) לע"ל.

ט. ומרשב"י נמשך אח"כ גילוי פנימיות התורה בדורות שלאחרי זה, עד לדור הארז"ל, שמאז "מצוה לגלות זאת החכמה" ¹³⁹, ולאח"ז – נוסף בזה ע"י גילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט והמגיד (מייסדי תורת החסידות הכללית), ועוד יותר – ע"י אדמו"ר הזקן (מייסד תורת חסידות חב"ד) ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו – לימוד פנימיות התורה באופן דחכמה בינה ודעת, והפצת המעיינות חוצה, מתחיל מחוצה שבאדם – כחות הנפש שלו, עד גם דנפש הבהמית, עד לחוצה שבעולם – מעין וטועמי' מגילוי פנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה.

וכן ניתוסף בזה – ע"י רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו מדור לדור, עד

ע"י רשב"י הי' גילוי פנימיות התורה (בחי' נפלאות שבתורה), ועיקר הגילוי הי' ביום הסתלקותו, נשמתא דנשמתא דאורייתא (פנימיות הסודות שגילה במשך כל ימי חייו) ¹³⁰, עד שע"י כתיבת דברים אלו (בספר הזהר), הי' נתגלה אח"כ לכל בני", עד באופן דיתפרנסון ¹³¹ בהבנה והשגה – גילוי בחי' נפלאות שבתורה בחכמה בינה ודעת. ההתחלה – ומעין וברודגמא – מגילוי פנימיות התורה דלע"ל.

בנוסף לזה – רשב"י חיבר את פנימיות התורה עם נגלה דתורה ¹³². וי"ל שבתורה עצמה נגלה דתורה ופנימיות התורה הי' ע"ד החילוק בין אל"ף מלשון אולפנא ולימוד (מוחין השייך למדות), לאל"ף אותיות פל"א (מוחין בעצם). ורשב"י חיבר את שניהם.

וי"ל שבכח זה הוא פעל את הכח לגילוי אלקות (גם הדרגות שלמעלה מהעולם) ב(אלופו של) עולם – כמאמר הידוע שלו ¹³³: "תניא ר"ש בן יוחאי ¹³⁴ כל מקום שגלו (ישראל) שכינה עמהן, גלו לבבל שכינה עמהן כו' גלו לאדום שכינה עמהן", ז.א. שגם בהיותם ב(בבל כו') "גולה" יש שם את הגילוי דאלופו של עולם, "שכינה עמהם".

ועד"ז רשב"י ממשיך בכל העולם כולו – כמאמר שלו ¹³⁵: "יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין", שהוא יכול לפטור את כל העולם – מלשון העולם והסתר – מן הדין, כולל דין הגלות.

(130) ראה בכ"ז ד"ה גל עיני תשל"ז (לעיל ע' 203 ואילך).

(131) ל' התקו"ז ת"ז בסופו. וראה הקדמת המק"מ לספרו. כסא לתקו"ז שם.

(132) ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ג.

(133) מגילה כט, א.

(134) כן הוא ("יוחאי" באל"ף) בעין יעקב. וי"ל

שבוה מרומז הגילוי דבחי' אל"ף, ככפנים.

(135) סוכה מה, ב.

(136) סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר דש, א ואילך.

(137) יגש מז, כד.

(138) זח"א רי, א.

(139) אגה"ק סכ"ז.

במאור פניו (חכמת אדם תאיר פניו¹⁴⁴), שזה מוסיף בהבנת הלימוד [כמאחז"ל¹⁴⁵ "אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזיתי' לר' מאיר מאחורי", ואילו חזיתי' מקמי' הוה מחדדנא טפי, דכתיב¹⁴⁶ והיו עיניך רואות את מוריך"] –

נעשה כלי לגילוי אלקות בעולם, כולל גילוי כח הפועל בנפעל באופן של ראי' (חכמה), ועוד יותר – גילוי כח העצמות ביש הנברא, ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט" (כמבואר באגה"ק¹⁴⁷ בספר תניא קדישא).

החל כפי שזה בעבודתו של יהודי (כמבואר בתחלת ספר התניא), שהעבודה אצלו היא לא רק בסוד מרע – "אל תהי רשע", אלא גם "תהי צדיק"¹⁴⁸, דאע"פ ש"אין כל אדם זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך כו"¹⁴⁹ מצד זה שנמצאים למטה נשמה בגוף ונה"ב בעוה"ז הגשמי והחומרי – אבל עי"ז שיש כח העצמות בגוף הגשמי (של יהודי), כנ"ל, ה"ז נותן את הכח שגם למטה יגיעו לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי צדיק" (עכ"פ עי"ז ש"יעשה את שלו לקיים את השבועה שמשביעים תהי צדיק כו', ועוד שההרגל כו' נעשה טבע שני", "וכשירגיל כו' הרי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכולי האי ואולי יערה כו' ויזכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק כו"¹⁴⁹), וי"ל שלאחרי כל הענינים – של בירור וזיכוכ כו' – שבנ"י עברו במשך דורות, יכול עכשיו כל יהודי להגיע לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי צדיק" בגלוי (הגילוי של "ועמך כולם צדיקים"¹⁵⁰), כפי שיהי

לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, עד לגילויים הפנימיים התורה בדורנו זה, ובוזה גופא – נוסף משנה לשנה, עד להגילויים בימים אלו ע"י כתי' דמאמרי דא"ח שנדפסו ונדפסים עתה.

ובאופן, כאמור, שממשיכים את הנפלאות שבתורה (בבחי' פלא) בהבנה והשגה, עד בכל כחות הנפש (חכמה, בינה, מדות ומלכות), ובלשון תורת אדה"ז הידועה¹⁴⁰ עה"פ "משכיל לאיתן האזרחי" (תחלת מזמור פ"ט) – שאיתן שבנשמה (עצם הנשמה, בחי' פלא) "יש לו משכיל, מה שע"י כח המשכיל הוא האזרחי, מזריח לכל הכחות והחושים", שכח המשכיל (שלמעלה משכל וביחד עם זה הוא מקור השכל) ממשיך מלמעלה שבשכל בשכל¹⁴¹; והגם ששלימות זריחה זו תהי' לע"ל, ה"ז נפעל גם כבר מעכשיו¹⁴².

ומזה נמשך הכח להמשיך ולגלות אלקות גם בעולם (אלופו של עולם) – כסיום המזמור פ"ט: ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ולאחרי זה מגיעים למזמור צדי"ק, "תפלה למשה איש האלקים", עד לסיומו – "יהיה נועם ה' אלקינו עלינו גו'", הגילוי עלינו מנועם ה', שלימות התענוג (עתיק¹⁴³), עד "ומעשה ידינו כוננה בה" (נועם" אותיות) "מעון" האמיתי, ביהמ"ק השלישי.

ובפשטות – שע"י לימוד התורה בכלל, ובפרט פנימיות התורה, כפי שנתגלתה בתורת החסידות,

– כולל – ע"י המסתכל בפני הרב,

140 קונטרס לימוד החסידות ע' 65.

141 ראה ד"ה כי מראש צורים תשכ"ח (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט אות טו).

142 ד"ה וייער תרפ"ה (סה"מ תש"ח ע' 63).

נעתק שם אות טו.

143 ראה קובץ י"א ניסן שנת הצדי"ק אות ו,

יח. כא. ועוד.

144 קהלת ה, א.

145 עירובין יג, ב. וראה ירושלמי ביצה פ"ה ה"ב.

146 ישעי' ל, כ.

147 סימן כ (קל, קל, ריש ע"ב).

148 נדה ל, סע"ב.

149 תניא פי"ד.

ויה"ר שע"ר העבודה של לגמור
 "להכניס" ולגלות את האל"ף ב"גולה"
 – ה"ז יביא מיד את הגאולה, תיכף
 ומיד ממש, כך שכפי שבנ"י עומדים
 במעמדם ומצבם עכשיו ממש, בלבושים
 ובגדים שלהם, אפילו אם הם עדיין
 "בגדים צואים"¹⁵², כי הגאולה באה
 באופן שלא עכבן אפילו כהרף עין¹⁵³,
 ורק לאחר הגאולה "ויאמר¹⁵² גוי'
 הסירו הבגדים גוי' מעליו"¹⁵⁴, ועאכו"כ
 כשזה מדובר בנוגע ל"ועמך כולם
 צדיקים".

וכל בני", "בנערינו ובזקנינו גוי'
 בבנינו ובבנותינו", הולכים ביחד עם כל
 עניניהם, "כספם וזהבם אתם", ועאכו"כ
 עם כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות¹⁵⁵,
 והספרי תורה שבהם

– כולל הספר תורה שסיימו
 השבוע, ע"י השתדלות של נשי ובנות
 ישראל, ביחד עם סיום וסדר הכנסת
 ספר תורה, בשמחה גדולה בריקודים
 וכו', וקשור עם הוספה בנתינת הצדקה,
 המקרכת את הגאולה¹⁵⁶ –

בארץ הקודש, בירושלים עיר
 הקודש, בהר הקודש, בביהמ"ק
 השלישי, "מקדש אד' כוננו ידיך"¹⁵⁷.

בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית
 והשלימה¹⁵¹.

עד שע"ז – העבודה של הפצת
 המעיינות חוצה – יש את הכח לגלות
 ולהמשיך אלקות בעולם, עד בחוצה
 שאין חוצה ממנה.

וכל זה נעשה הכנה וכלי – ל"ונגלה
 כבוד הוי' גוי'" בגאולה האמיתית
 והשלימה, "ולא יהי' עסק כל העולם
 כולו אלא לדעת את ה' בלבד", ולגילוי
 פנימיות התורה, עד באופן של "והיו
 עיניך רואות את מוריך".

י. ההוראה מזה בפשטות – בנוגע
 לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי
 למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד
 בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא
 אלופו של עולם בעולם ובכל דבר
 בעולם, ובפרט ע"י שמשמשים בכל
 עניני העולם "לשם שמים" ול"דעהו",
 כך שכל דבר בעולם מגלה את "כבודו"
 של הקב"ה –

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת
 באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד –
 בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת
 החסידות, באופן של הבנה והשגה,
 בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים מסביבו,
 ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת
 המעיינות.

(150) ישע"י ס, כא.

(151) כמאחז"ל כל ישראל יש להם חלק
 לפניהם שנאמר ועמך כולם צדיקים גוי' (סנהדרין
 ר"פ חלק). וכפי שאומרים קודם פרקי אבות.

(152) ראה זכר"ג, ג, ואילך.

(153) ראה מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(154) וע"ד שנאמר בנוגע לתחה"מ, שכשם

שאדם הולך כך הוא בא כו', כשם שהוא הלך לבוש

בא לבוש כו' ואח"כ אני מרפא אותן (כו"ר פצ"ה).

זח"ג צא, א. וראה תשובות וביאורים סי"א (ע' 55).

(155) ראה מגילה כט, א.

(156) ב"ב י, א.

(157) בשלח טו, יז.